

Kosovo, entre el canvi i l'immobilisme

Les eleccions celebrades recentment a Kosovo han posat de manifest que el Govern serbi és lluny d'afavorir la reconciliació, fins i tot contra el parer dels mateixos serbis de l'exprovíncia. I això en un moment en què al nord de Sèrbia es podria repetir per enèsima vegada el conflicte armat amb la comunitat hongaresa de la Vojvodina.

El dissabte 23 d'octubre hi havia unes eleccions cabdals a Kosovo, estaven en joc els probables negociadors de l'estatut final del país i els primers a gaudir de veritables competències. Però van ser pocs els qui van acudir a la cita. L'electorat kosovès està cansat de votar polítics amb poder fictici, que només amaguen un "doble" internacional que és qui realment talla el bacallà.

Els partits participants van intentar compensar les seves incompetències amb promeses relatives a l'aspiració independentista, tema en què es difícil ser molt original. Si hi afegim el nepotisme heretat dels règims anteriors, la participació d'un 53% de l'electorat es pot considerar més com un mèrit del sentiment cívic de la població que com el fruit de la tasca dels polítics. De fet, la configuració de les principals forces polítiques no va canviar, però sí que es van produir fets nous. D'una banda, va fer la seva entrada espectacular en l'escena política l'editor del principal diari de Pristina, Veton Surroi. Es va presentar al darrer moment i va situar-se en quarta posició, ideal per a fer de frontissa en un escenari sense majoria absoluta.

Al costat d'un altre editor, Blerim Shala, Surroi és l'únic intel·lectual independent dels que van firmar l'acord de Rambouillet, el 1999, que va servir de base legal per a l'atac de l'Aliança Atlàntica contra Milosevic. A més, la diplomàcia occidental no fa cap passa important a Kosovo sense consultar-la amb Surroi, ja que la seva integritat moral i política el fan un interlocutor inevitable. I és

precisament això el que li ha donat rèdits electorals.

Un altre element molt significatiu d'aquests comicis va ser el boicot de la població sèrbia. Després d'un estira-i-arrronsa de quasi un any, el president de Sèrbia, Boris Tadic, el 5 d'octubre, va fer una crida a la població sèrbia de Kosovo perquè participés en les eleccions, per no quedar fora dels fluxos polítics. I de seguida el primer ministre, Vojislav Kostunica, i el conjunt dels partits polítics serbis i l'Església ortodoxa sèrbia s'hi van tirar a sobre, alguns exigint-li la dimissió.

Els partits polítics dels serbis de Kosovo es van quedar perplexos i rabiosos. Tot just acabaven de rebre llum verd per poder registrar-se a les llistes electorals que els ministres de la fe ja els titllaven de traïdors a la pàtria.

Després dels comicis, als quals no hi van acudir ni l'1% dels serbis, Oliver Ivanovic, cap de llista dels serbis de Kosovo, va mostrar la seva decepció: "Hi ha persones al Govern de Belgrad que encara viuen en el període d'abans de 1999! Els que estaven en contra de les eleccions s'han mostrat disposats a utilitzar la força per frustrar el dret dels altres a votar." En diversos col·legis electorals de la ciutat sèrbia de Jagodina (els desplaçats també podien votar a Sèrbia i Montenegro) hi havia piquets que impedien el pas a les urnes. Molts dels líders del partit serbi Iniciativa Ciutadana van afirmar que havien rebut amenaces per si anaven a votar. Milan Ivanovic, líder del bloc anti-electoral i president del Consell Nacional Serbi, va dir que "la pobla-

ció sèrbia de Kosovo i Metohija (denominació imposada pel Govern de Milošević a la província de Kosovo) ha fet cas al patriarca Pau, al Govern i al Parlament de Belgrad, i així ha demostrat la seva unitat". Les lleis de Kosovo garanteixen vint escons a representants de les minories, dels quals deu van als serbis. Tanmateix, l'autoritat d'aquests diputats, escollits per una franja tan insignificant de la població, està minvada per endavant.

Alguns analistes serbis consideren que, en efecte, la crida del president Tadić va ser un error estratègic. Incapaç de competir amb la poderosa Església sèrbia, el president només ha posat en evidència el fet constantment denunciat pels albanokosovesos que Belgrad obstrueix la integració de la població sèrbia a Kosovo. El periodista britànic Tim Judah, autor de diversos llibres sobre l'ex-Iugoslàvia i sobre la guerra de Kosovo, considera que els serbokosovesos cometien un greu error deixant el seu destí "en mans del Govern de Belgrad, que els utilitza per aconseguir els seus objectius de política interna".

En una de les declaracions més dures d'un administrador de Kosovo, fins ara, l'enviat especial del secretari del Consell de Seguretat de l'ONU, Søren Jessen-Petersen, va acusar el Govern de Belgrad d'impedir l'establiment d'una democràcia multiètnica a Kosovo. El ministre britànic per a afers de la UE, Denis McShane, radicalment oposat a les aspiracions dels kosovesos (seva és la cínica afirmació que "a Europa, ningú és independent"), va arribar a declarar a les autoritats de Belgrad: "Fins ara, la nostra posició era: els estatuts de drets de les minories abans que l'estatut de Kosovo; ara ens veurem obligats a passar a establir els dos estatuts simultàniament, i, si seguim així, serà primer l'estatut del territori, i després ja s'exigiran els de les minories".

Les posicions respecte a l'estatut són tan oposades que una solució de compromís sembla impossible. Els serbis no confien en la voluntat ni en la capacitat de les autoritats actuals de Kosovo per garantir-los la seguretat. La majoria d'ells tenen esperances que Kosovo es mantingui sota l'autoritat de Belgrad o

Les posicions sobre l'estatut són tan oposades que una solució sembla impossible

Vetan Surroi, editor del principal diari de Pristina, ha quedat quart en les eleccions.

en la partició de la província. Els pocs casos de convivència, com a la ciutat de Novo Brdo, on l'alcalde, serbokosovès, i el tinent d'alcalde, albanokosovès, treballen sense problemes, foren frustrats per les pressions de Belgrad.

D'altra banda, la paranoia d'una eventual tornada sota l'autoritat de l'estat que va orquestrar un genocidi fallit alimenta la inquietud de la població albanokosovesa. El 28 d'octubre passat, el president del Parlament de Vojvodina (província al nord de Sèrbia) va declarar públicament haver estat informat fa tres anys per l'ex-ministre d'Interior Dusan Mihajlovic sobre l'existència de disset fosses comunes escampades per Sèrbia, amb cadàvers d'albanokosovesos, de l'època de la guerra. Cosa que Mihajlovic va reconèixer a la revista *Blic*.

L'expresident Nataša Micić considera que Sèrbia necessita mirar el seu passat a la cara, "no per les institucions internacionals, sinó per nosaltres". Desgraciadament, la veu dels intel·lectuals que demanen un enfrontament catàrtic amb el passat no va gaire lluny. Part important de la població continua convençuda que Sèrbia ha estat la principal víctima de les guerres iugoslaves. Després d'haver negat, durant anys, la implicació a la guerra de Bòsnia, Belgrad acaba de ficar la pota: el ministre de Justícia va acompanyar recentment el criminal de guerra serbobosnià Ljubisa Beara (acusat de la matança de Srebrenica) a l'Haia, en un avió oficial. La decisió del Govern de fer-se càrrec de la defensa de Beara i d'ajudar a la seva família ha enfrontat, un cop més, l'opinió pública sèrbia, dividida entre els patriotes incondicionals i els que afirmen que Beara és un dels qui es van fer més rics amb la guerra.

La Sèrbia actual no és precisament un lloc propici per a la integració pacífica del fet diferencial kosovès. La intolerància i el radicalisme nacionalista continuen dominant la situació. Fins i tot la pacífica província de Vojvodina vacil·la a la vora del conflicte ètnic obert. Als grafitis xovinistes sobre les parets de les cases de la minoria hongaresa, intimidant-los perquè abandonin el país, aquests van respondre amb un míting secessionista (titllat de neonazi per les autoritats de Belgrad). Cal veure com s'administrarà la crisi: si el Govern és capaç d'absorbir-la o deixarà via lliure als radicals i a Kostunica, que ara pesca en aigües d'un nacionalisme cada vegada més tèrbol.

La comunitat internacional havia promès una decisió definitiva sobre l'estatut de Kosovo el 2005. Havia posat les seves esperances en les eleccions passades, que havien de promoure un acostament institucional entre serbis i albanesos. El primer ministre de Kosovo, Bajram Rexhepi, es mostra taxatiu: "Si s'intenta comprar temps, l'estiu del 2005 pot arribar a ser molt calent, i abans d'arris-car-m'hi, em veuria obligat a emprendre actes unilaterals", una amenaça explícita de proclamació d'independència.

Gani Jakupi